

บทที่ 6

บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการสร้างสรรคผลงานเพลงลูกทุ่งของลพ บุรีรัตน์ นี้ได้มุ่งที่จะหาคำตอบของความอยู่รอดอย่างยั่งยืนของ ลพ บุรีรัตน์ นักประพันธ์เพลงลูกทุ่งระดับแนวหน้า จึงได้ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม จากการเปลี่ยนแปลงของวงการเพลงลูกทุ่งจากผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสรรค์ จากสิ่งที่เป็นคุณสมบัติอยู่ภายในตัวลพ บุรีรัตน์เอง ตลอดจนลักษณะการปรับตัวสนองตอบปัจจัยต่างๆ ของ ลพ บุรีรัตน์ เพื่อความอยู่รอด ที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานเพลง ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ กับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

เส้นทางชีวิตนักประพันธ์เพลงของ ลพ บุรีรัตน์ ภายในบริบททางสังคม วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงของวงการเพลงลูกทุ่ง

การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมและ วัฒนธรรมมีผลกระทบต่อ ลพ บุรีรัตน์ ทั้งในลักษณะปัจเจกชนและในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของวงการเพลงลูกทุ่งที่มีหน้าที่สร้างวัฒนธรรม จุดเริ่มต้นของ ลพ บุรีรัตน์ ในอาชีพศิลปินนักประพันธ์เพลงนั้นเป็นเสี้ยวหนึ่งของผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ไปสู่ระบบทุนนิยมตามแนวความคิดจากชาติตะวันตก ในช่วงพุทธศักราช 2500 ที่มีต่อชีวิตของผู้คนซึ่งจะต้อง ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อ ความอยู่รอดและบรรลุความคาดหวังใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น สภาพสังคมในเวลานั้นได้ก่อให้เกิดศิลปะทางดนตรีแขนงใหม่ นั่นคือ “เพลงลูกทุ่ง” ซึ่งเป็นเพลงที่มุ่งไปสู่ตลาดผู้ฟังที่เป็นมวลชน ด้วยความสนับสนุนจากอุตสาหกรรมอุปโภคบริโภค และสื่อวิทยุกระจายเสียงที่ขยายตัวครอบคลุมทั่วประเทศ เพลงลูกทุ่งก็ได้รับการนำเสนอไปสู่ผู้ฟังในชนบท จนกลายเป็นความบันเทิงสิ่งใหม่ที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง แต่ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นก็คือ ได้สร้างความคาดหวังใหม่ให้กับคนรุ่น

หนุ่มสาวในชนบทให้อยากเข้ากรุงเทพฯ มาเป็นศิลปินนักร้อง ซึ่งพวกเขารับรู้ว่าเป็นวิถีแห่งความมีชื่อเสียง ความร่ำรวยท่ามกลางความรื่นรมย์ของเสียงเพลง

จุดกำเนิดของศิลปินเพลงลูกทุ่งหลายๆ คนก็เกิดขึ้นตรงนี้ และ ลพ บุรีรัตน์ ก็เป็นหนึ่งในจำนวนนั้นด้วย ลักษณะเช่นนี้ก็ไม่แตกต่างอะไรกับที่อุตสาหกรรม และความมั่งคั่งของเมืองหลวง ดึงดูดเอาแรงงานและทรัพยากรต่างๆ จากชนบทเข้ามา เพียงแต่อุตสาหกรรมที่ ลพ บุรีรัตน์ ก้าวเข้ามา ไม่ใช่โรงงานผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค แต่เป็นอุตสาหกรรมเพลงลูกทุ่งที่ผลิตสินค้าวัฒนธรรม ที่มีศูนย์กลางอยู่ที่วงดนตรีต่างๆ ซึ่งในเวลานั้นระบบทุนนิยมยังก้าวเข้าไปไม่ถึง ในระยะเริ่มต้นชีวิตศิลปินของ ลพ บุรีรัตน์ จึงอยู่ในแวดวงของศิลปินเพลงที่แท้จริงโดยมีครูเพลงผู้เปี่ยมด้วยความรู้และทักษะทางศิลปะเป็นผู้ดำเนินธุรกิจเพลงลูกทุ่ง กล่าวได้ว่า ครูเพลงคือผู้ที่เชี่ยวชาญและรอบรู้ในทุกกระบวนการผลิตผลงานเพลง การทำงานในวงจุฬารัตน์ ไม่ได้มีการแบ่งงานให้กันไปตามอำนาจหน้าที่อย่างเด็ดขาด ทำให้ ลพ บุรีรัตน์ และศิษย์อื่นๆ ภายในวงจุฬารัตน์ มีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนทักษะในหลายๆ ด้านที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในอุตสาหกรรมเพลงลูกทุ่งที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้นในเวลาต่อมา ไม่ว่าจะเป็นการประพันธ์เพลง การขับร้อง การเล่นดนตรี การเรียบเรียงเสียงประสาน การดำเนินธุรกิจแผ่นเสียงและวงดนตรี จนกระทั่งวงจุฬารัตน์ล่มสลายลง ลพ บุรีรัตน์ ก็ได้นำความสามารถในทุกๆ ด้านที่สั่งสมมาตั้งวงดนตรี และออกผลงานแผ่นเสียงของตนเองในชุด “โนราห์หาย” จนได้เรียนรู้ว่าการแสดงออกในบทบาทนักร้องของเขาไม่ใช่สิ่งที่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร แต่ความสามารถที่วงการเพลงเล็งเห็นก็คือความสามารถในการเป็นนักประพันธ์เพลงลูกทุ่ง

เมื่อระบบอุตสาหกรรมทุนนิยม โดยนักธุรกิจได้หันมาสนใจโอกาสสร้างผลกำไรจากวงการเพลงลูกทุ่ง ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในวงการเพลงลูกทุ่งทั้งระบบ กล่าวคือเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงจากระบบอุปถัมภ์ระหว่างครูและศิษย์ มาเป็นระบบนายจ้างและลูกจ้างที่มีการแบ่งหน้าที่ในกระบวนการออกเป็นส่วนๆ อย่างชัดเจน จึงเกิดเป็นวิชาชีพที่เด่นชัดว่าผู้ใดเป็นนักร้อง นักประพันธ์เพลง นักเรียบเรียงเสียงประสาน นักดนตรี ทั้งนี้ เนื่องจากการผลิตเพลงลูกทุ่งในยุคอุตสาหกรรมได้มี

การผลิตผลงานออกมาจำนวนมากในลักษณะ “เหวี่ยงแห” เพราะยังไม่มีสูตรสำเร็จสำหรับเพลง ลูกทุ่งว่าแนวใดจะได้รับความนิยมเป็นพิเศษ จึงไม่สามารถคาดหวังความสำเร็จได้จากเพลงเพียงชุดใดชุดหนึ่ง การผลิตเพลงออกมามากมายหลายชุด ก็เป็นแนวคิดของนักธุรกิจว่าอาจจะได้ผลตอบแทนกลับมามากกว่า ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดมีความต้องการผลงานเพลงลูกทุ่งใหม่ๆ เป็นจำนวนมาก ในขณะที่ผู้ที่มีความสามารถในการประพันธ์เพลงมีอยู่จำนวนจำกัดเพราะต้องอาศัยการเรียนรู้ และฝึกฝนมากกว่านักร้อง ลพ บุรีรัตน์ จึงได้รับโอกาสให้กลับมาสู่วงการเพลงได้ด้วยความสามารถในการประพันธ์เพลง แม้ว่าในช่วงแรก ลพ บุรีรัตน์ จะถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนทางด้านค่าตอบแทนแต่สิ่งที่ ลพ บุรีรัตน์ ได้รับและเป็นประโยชน์ในระยะยาวก็คือผลงานของเขาได้กลับมามีโอกาสเผยแพร่จนประสบความสำเร็จสร้างชื่อเสียงและบารมีการเป็นนักประพันธ์เพลง กอปรกับการที่ ลพ บุรีรัตน์ ขวนขวายที่จะประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของตัวเองโดยการประพันธ์เพลงสร้างสรรค์สังคมจนได้รับรางวัลจากสถาบันทางวัฒนธรรมต่างๆ มากมาย จนลพ บุรีรัตน์ ได้ชื่อว่าเป็น “ครูเพลง” ของวงการลูกทุ่ง

ในช่วงที่วงการเพลงลูกทุ่งกำลังขยายตัวอย่างมากด้วยระบบอุตสาหกรรมทุนนิยม นั้นก็มีคู่แข่งที่นำเอาวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ให้แก่ผู้ฟังชาวไทย ซึ่งได้แก่วงการเพลงสตริงโดยเฉพาะประเภทเพลงป๊อป และเพลงร็อกที่มุ่งจับตลาดวัยรุ่นในสังคมเมือง ซึ่งเป็นกลุ่มตลาดที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้รับนวัตกรรมได้ง่าย เป็นแบบอย่างของอัตลักษณ์ที่ทันสมัยในสังคมโดยรวม ในขณะที่บริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงจากความเป็นชนบทเข้าสู่ความเป็นเมือง และศักยภาพการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชนทำให้ผู้คนต่างแสวงหาอัตลักษณ์ของความทันสมัยให้กับตนเอง ซึ่งวิธีหนึ่งก็คือหันมาบริโภคเพลงแนวสตริง ทำให้สถานะของเพลงลูกทุ่งกลายเป็นของที่ล้าสมัย เป็นรสนิยมชั้นต่ำของชาวไร่ ชาวนา และกรรมกร

ผู้ที่ทำงานสร้างสรรค์เพลงลูกทุ่งส่วนหนึ่งได้เล็งเห็นว่า ถึงเวลาแล้วที่เพลงลูกทุ่งจะต้องปรับตัวเพื่ออยู่รอด จึงเป็นโอกาสที่ลพ บุรีรัตน์ ผู้ซึ่งมีแนวความคิดในการพัฒนารูปแบบของผลงานเพลงให้แปลกใหม่อยู่เสมอ ได้สร้างสรรค์ผลงานเพลงลูกทุ่งแนวใหม่ที่เป็นการผสมผสาน แนวเพลงสตริง เข้ากับเพลงลูกทุ่งที่พัฒนามาจากแนวเพลงพื้นบ้าน และสำนวนโวหารแบบไทยๆ เกิดเป็นเพลงลูกทุ่งแบบร่วมสมัยในผลงานชุด “อื้อฮือหล่อจัง” ของ พุ่มพวง ดวงจันทร์ ความสำเร็จจากผลงานดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบไปทั่วทั้งวงการเพลงลูกทุ่งให้หันมา

อาศัยแนวทางของ ลพ บุรีรัตน์ ในการสร้างงานเพลง และสร้างนักร้องให้มีภาพลักษณ์อย่าง พุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่ลพ บุรีรัตน์ สร้างขึ้นด้วยการผลิตผลงานให้พุ่มพวง ดวงจันทร์ หลายชุด ติดต่อกันจนกลายเป็นตัวแบบของนักร้องลูกทุ่งหญิงยุคใหม่ที่ยังคงมีอิทธิพลสืบเนื่องมาจนถึง ปัจจุบัน

ขณะที่ลพ บุรีรัตน์ ประสบความสำเร็จจากการผลิตผลงานให้พุ่มพวง ดวงจันทร์ ในฐานะผู้บุกเบิกวงการเพลงลูกทุ่งยุคใหม่นั้น อีกด้านหนึ่งยังมีกระแสอนุรักษ์เพลงลูกทุ่งในฐานะที่เป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติจากภาครัฐ มีการจัดงานกึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทยในช่วงปี พ.ศ.2534-2535 ทำให้เพลงลูกทุ่งรุ่นเก่าๆ ซึ่งรวมถึงผลงานเก่าของ ลพ บุรีรัตน์ กลับมาได้รับความสนใจผลิตซ้ำจากธุรกิจแผ่นเสียงและเทปตามกระแสความนิยมของตลาดอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งทำให้ลพ บุรีรัตน์ ได้รับทั้งชื่อเสียงและมีรายได้อีกทางหนึ่ง ระหว่างที่กระแสเพลงอมตะกำลังมาแรง ในปี พ.ศ.2535 พุ่มพวง ดวงจันทร์ นักร้องคู่บารมีของ ลพ บุรีรัตน์ ก็ได้เสียชีวิตลงอย่างกระทันหันในขณะที่กำลังมีชื่อเสียงสูงสุด ทำให้เพลงที่ ลพ บุรีรัตน์ ประพันธ์ให้แก่พุ่มพวง ดวงจันทร์ กลายมาเป็นผลงานอมตะซึ่งเป็นที่ต้องการของค่ายเทปต่างๆ นำมาผลิตซ้ำอย่างมากมาย นอกจากนั้น ลพ บุรีรัตน์ ก็กลายเป็นความหวังในการสร้างนักร้องลูกทุ่งหญิงให้มีชื่อเสียงแบบพุ่มพวง ดวงจันทร์ ลพ บุรีรัตน์ จึงสามารถอยู่ได้ทั้งจากการขายเพลงเก่าและการสร้างสรรค์ผลงานเพลงใหม่ๆ ได้ต่อไป

เส้นทางการเป็นนักประพันธ์เพลงของ ลพ บุรีรัตน์ ได้ก้าวไปอย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมและด้วยการเป็นผู้มีความคิดก้าวหน้า เขาจึงสามารถแสวงหาโอกาสจากการเป็นผู้บุกเบิก ลพ บุรีรัตน์ จึงเป็นนักประพันธ์ ที่อยู่รอดได้อย่างสวยงาม ด้วยผลแห่งความพยายามปรับตัว กล้าที่จะพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ให้กับวงการเพลงลูกทุ่งในฐานะผู้บุกเบิกสร้างสรรค์แนวเพลง ซึ่งเป็นที่นิยมในสังคมอย่างกว้างขวางด้วยการผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกเข้าวัฒนธรรมเพลงลูกทุ่งของไทยได้ โดยไม่สูญเสียรากเหง้าของความ เป็นไทย

การตอบสนองต่อปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานเพลงลูกทุ่งของ ลพ บุรีรัตน์

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงลูกทุ่ง เป็นกระบวนการสื่อสารมวลชนที่มึการทำงานขององค์ประกอบทางการสื่อสารต่างๆ เป็นพลวัตที่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในวงการเพลงลูกทุ่งผลักดันให้มีวงจรการทำงานอย่างไร ในฐานะที่นักประพันธ์เพลงอย่าง ลพ บุรีรัตน์ ทำหน้าที่อยู่ในองค์ประกอบของผู้ส่งสาร ซึ่งต้องการอยู่รอดท่ามกลางความหมุนเวียนเปลี่ยนไปของวงการนี้ จึงจำเป็นต้องสร้างผลงานให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีอำนาจในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลง ตลอดจนปัจจัยภายนอกที่อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจดังกล่าว อันมีผลกระทบต่อปัจจัยภายในอันได้แก่คุณสมบัติของนักประพันธ์เพลงที่จะใช้ตอบสนองปัจจัยจากภายนอกได้อย่างประสบความสำเร็จ

เมื่อพิจารณารูปแบบของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงลูกทุ่งของ ลพ บุรีรัตน์ที่เกิดขึ้นทั้งสามช่วงเวลาจะเห็นได้ว่าต่างก็เป็นการผลิตสินค้าวัฒนธรรมที่มุ่งไปหาตลาดที่ผู้ฟังที่เป็นมวลชนในลักษณะที่เป็นพาณิชย์ศิลป์ ซึ่งประเมินคุณค่าของงานจากความนิยมประชาชนผู้ฟังและยอดขาย โดยลักษณะของวงการเพลงลูกทุ่งเองก็มีกำเนิดและเติบโตขึ้นมาได้ด้วยการสนับสนุนของผู้เผยแพร่ผลงานเพลงซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงลูกทุ่งของ ลพ บุรีรัตน์ เป็นเพียงกระบวนการย่อยของกระบวนการสร้างผลงานเพลงลูกทุ่งของทั้ง วงการจึงต้องโอนอ่อนไปตามวิถีคิดในเชิงพาณิชย์ของผู้เผยแพร่ที่มีอำนาจควบคุมช่องทางในการเผยแพร่ผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ ให้ไปสู่ผู้ฟัง ได้แก่ วงดนตรี แผ่นเสียง เทป ในบางครั้งก็รวมถึงสื่อมวลชนด้วย ผู้เผยแพร่ จึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่ทำให้กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ เป็นกระบวนการสื่อสารที่สมบูรณ์เมื่อเพลงได้ไปสู่ผู้ฟัง นอกจากนี้ผู้เผยแพร่ยังมีอำนาจเหนือองค์ประกอบอื่นๆ อันเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการสร้างสรรค์ผลงาน คือ ผู้ถ่ายทอดผลงานอัน ได้แก่ นักร้อง นักเรียบเรียง และนักดนตรี ในแต่ละช่วงเวลาผู้ที่มีอำนาจควบคุมช่องทางที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของ ลพ บุรีรัตน์ ก็จะเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงโดยรวมของวงการเพลงลูกทุ่ง กล่าวคือ ในช่วงเวลาที่ ลพ บุรีรัตน์ สร้างสรรค์ผลงานในฐานะศิษย์ของวงจุฬารัตน์ ผู้ที่มีอำนาจ

ควบคุมกลไกในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงก็คือ ครูเพลงของเขาโดยเฉพาะ ครูมงคล อมาตยกุลที่เป็นเจ้าของวงดนตรี และเมื่อลพ บุรีรัตน์ออกมาเป็นนักประพันธ์เพลงอาชีพ ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดก็คือ บริษัทแผ่นเสียงและเทป โดยที่แนวความคิดในการประพันธ์เพลงของ ลพ บุรีรัตน์ ก็จะต้องปรับตามกลยุทธ์ที่ผู้เผยแพร่จะเข้าถึงผู้ฟังเพื่อให้ผลงานประสบความสำเร็จ

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงในฐานะที่ ลพ บุรีรัตน์ เป็นศิษย์ของครูเพลง นั้น ครูมงคล อมาตยกุล จะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการควบคุมการผลิตผลงานเพลง ตั้งแต่เป็นผู้คัดเลือกให้ศิษย์คนไหนได้แสดงฝีมือในการประพันธ์เพลงให้แก่วงจุฬารัตน์ ลพ บุรีรัตน์ จะมีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานเพลงหรือไม่ก็ต้องผ่านด่านนี้ไปให้ได้ ครูมงคลยังคงดูแลไปหมดทุกด้าน เป็นผู้จัดสรรว่าเพลงใดจะให้ให้นักร้องคนไหน เรียบเรียงเสียงประสานเอง คูมวงดนตรีเองเพลงไหน จะถูกหยิบมาแสดงบ้างก็อยู่ที่ครูอีกไปจนกระทั่งการผลิตแผ่นเสียง เพื่อที่จะเผยแพร่ผลงานเพลงออกไปในวงกว้าง ครูมงคล ก็เป็นผู้ติดต่อกับห้างแผ่นเสียงด้วยตัวเองทั้งหมด แม้กระทั่งมีแผ่นเสียงออกมาแล้วก็ตาม ผลงานเพลงก็ยังคงผ่านการเลือกสรรจากสื่อวิทยุกระจายเสียง ซึ่งในยุคที่ศิลปินยังเป็นผู้ดำเนินการธุรกิจเอง กลยุทธ์ที่จะให้เพลงเป็นที่ยอมรับของผู้ฟังได้ก็คือ ความไพเราะและคุณค่าทางศิลปะ ซึ่งทั้งครูและสื่อมวลชนในสมัยนั้น ยึดถือเป็นมาตรฐาน โดยมีแนวคิดที่ว่าถ้าเพลงดี ผู้ฟังก็จะยอมรับไปเอง กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของ ลพ บุรีรัตน์ ซึ่งเป็นเพียงส่วนย่อยของการผลิตผลงานของวงจุฬารัตน์ และวงการเพลงลูกทุ่ง ปัจจุบันภายในของ ลพ บุรีรัตน์ จึงตอบสนองต่อองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยภายนอก ซึ่งมีครูเพลงเป็นผู้ควบคุมไว้ทั้งหมด กล่าวคือ ลพ บุรีรัตน์ต้องยอมรับสถานภาพของการเป็นศิษย์ที่ต้องเชื่อฟังคำสั่งของครูอย่างเคร่งครัด และยึดเอาบรรทัดฐานในการประพันธ์เพลงของครู เพื่อให้ได้รับการยอมรับนำผลงานของตนออกเผยแพร่ไปตามขั้นตอนของกระบวนการไปยังผู้ฟัง ความรู้และทักษะในการประพันธ์เพลงช่วงนี้ จึงทุ่มเทไปกับการผลิตผลงานคุณภาพ ในจำนวนที่ไม่มากนัก เพราะต้องผ่านกระบวนการเลือกเฟ้นท่ามกลางนักประพันธ์เพลงคู่แข่งที่มีฝีมือในวงจุฬารัตน์ด้วยกัน ทักษะคติของลพ บุรีรัตน์ ก็ได้รับการบ่มเพาะอยู่ในแวดวงศิลปินอย่างแท้จริงโดยมองว่าผู้ที่เขาสมควรดำเนินรอยตามก็คือ ศิลปินรุ่นพี่ที่สร้างผลงานอมตะละเมียดละไมอย่างสมยศ ทัศนพันธุ์ ทักษะคติในการสร้างผลงานเพลงก็คือ เพลงที่ดีจะต้องมีความไพเราะตามหลักฉันทลักษณ์ในระดับ

กวีนิพนธ์ และมองว่าผู้รับสารที่เขาควรจะคำนึงถึงก็คือครูของเขาเอง เพราะในยุคที่ศิลปินเป็นใหญ่ในวงการ สิ่งที่ได้รับการยอมรับจากศิลปินด้วยกันแล้ว ก็นับได้ว่ามีคุณค่าควรแก่การสนับสนุนด้วยทรัพยากรที่ดีที่ครูควบคุมอยู่ นำไปสู่การเป็นผลงานเพลงที่ควรค่าแก่การยอมรับของประชาชน

เมื่อผู้ควบคุมความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจได้เปลี่ยนมือไปสู่นักธุรกิจแผ่นเสียงและเทปที่ใช้เงินทุนมาเป็นทรัพยากรในการควบคุมพลวัตของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลง ลูกทุ่งนักประพันธ์เพลงอย่าง ลพ บุรีรัตน์ ก็กลายสถานะมาเป็นผู้รับจ้างให้ทำหน้าที่เขียนเนื้อเพลง ทำนองเพลงให้กับระบบการผลิตในอุตสาหกรรมแผ่นเสียงและเทป เช่นเดียวกับศิลปินที่ร่วมอยู่ในกระบวนการเดียวกันอย่างนักร้อง และนักเรียบเรียงเสียงประสาน

แนวคิดของนักธุรกิจเพลงลูกทุ่งในการผลิตผลงานเพลงอยู่ที่การทำผลตอบแทนจากการลงทุนให้ได้มากที่สุด จากการผลิตสินค้าพาณิชย์ศิลป์ประเภทนี้ให้ออกมามากที่สุด เพื่อเพิ่มโอกาสที่จะประสบความสำเร็จจากความไม่สามารถทำนายได้เองทิศทางความนิยมของผู้ฟังเพลงลูกทุ่ง เพราะไม่มีแนวเพลงใดโดดเด่นเป็นพิเศษ ด้วยลักษณะดังกล่าวทำให้ ลพ บุรีรัตน์ ในฐานะนักประพันธ์เพลงอิสระมีโอกาสที่จะแสดงความรู้ และใช้ทักษะที่ร่ำเรียนมาอย่างเต็มที่พร้อมกันนั้น ลพ บุรีรัตน์ ยังมีอิสระที่จะแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ใหม่ จนเป็นแนวเพลงเฉพาะตนที่ก่อรูปร่างขึ้นมาหลังจากมีผลงานเพลงจำนวนมากที่ประสบความสำเร็จ ลักษณะของความสำเร็จของเพลงในยุคอุตสาหกรรมมียอดขายเป็นตัวตัดสิน ความรู้และทักษะของ ลพ บุรีรัตน์ จึงได้รับการพัฒนาไปนอกจากการประพันธ์เพลงให้มีคุณภาพจำนวนมากแล้ว ยังต้องดึงดูความสนใจจากผู้ฟังให้ได้ ทศนคติในการผลิตผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ มีลักษณะควบคู่กันไประหว่างการเป็นผลงานที่มีคุณค่าสมกับที่ผู้ประพันธ์ได้รับการยกย่องให้เป็นครูเพลง และเป็นเพลงที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ฟังที่เป็นมวลชน ด้วยการสร้างงานเพลงที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตและจิตใจของผู้ฟัง นั่นคือ เป็นเพลงทำให้ผู้ฟังเปิดรับได้ง่าย แต่มีความน่าสนใจด้วยการนำเสนอกลเม็ดที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำซากกับนักประพันธ์คนอื่นๆ ทั้งทางด้านแนวคิด และการใช้ถ้อยคำสำนวนเป็นส่วนใหญ่ และได้กลายมาเป็นเอกลักษณ์ของ ลพ บุรีรัตน์

ความเชื่อมั่นในการเป็นนักประพันธ์เพลงที่ได้รับการยอมรับจากทั้งวงการเพลง ลูกทุ่งทำให้ ลพ บุรีรัตน์ กล้าที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้แก่วงการเพลงลูกทุ่งในยุคที่กำลัง ถูกคุกด้วยกระแสความนิยมในเพลงสตริง ประกอบกับการมีนักธุรกิจที่มีแนวคิดที่เกื้อหนุนกันกับ แนวเพลงที่ลพ บุรีรัตน์ สร้างขึ้น นั่นคือ การสร้างจุดสนใจให้กับนักร้องโดยอาศัยแนวทางการ สร้างนักร้องจากวงการเพลงสตริงที่ได้ใช้ส่วนผสมในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว บุคลิก เนื้อหาของเพลง และดนตรี ให้มีการผสมผสานความเป็นลูกทุ่งกับรูปแบบของวัฒนธรรม ตะวันตก ซึ่งสามารถสร้างเสริมภาพลักษณ์ที่ทันสมัย มาเป็นองค์ประกอบในการสร้างนักร้องให้มี อิทธิพลกับผู้ฟังในลักษณะเป็นตัวแบบในการแสดงออกนอกเหนือจากความสามารถในการสร้าง ความบันเทิงทางด้านเสียงเพลง การนำเสนอ นักร้องลูกทุ่งในลักษณะดังกล่าว ผู้ลงทุนได้อาศัย สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือระดมความสนใจจากผู้ฟังทั้งสี่ภาพและเสียงอย่างโทรทัศน์ โดยการ สร้างสื่อส่งเสริมการขายอย่างมิวสิกวิดีโอมาเป็นเนื้อหาของสื่อมวลชนอย่างแนบเนียน ทำให้นั กธุรกิจหันมาให้ความสำคัญกับอาณูภาพของสื่อมวลชน นอกจากการใช้สื่อโทรทัศน์แล้ว ยังมี ความต้องการครอบครองช่องทางสำหรับเพลงลูกทุ่งที่ขึ้นมาแต่เดิมอย่างวิทยุคลื่น A.M. ก็มีมาก ขึ้น จนทำให้สื่อต่างๆ มีราคาแพง ความสำเร็จของเพลงต้องพึ่งพาช่องทางสื่อมวลชนเป็นหลัก

แนวคิดใหม่ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงนี้ทำให้ วงการเพลงลูกทุ่ง ต้องหันมาเริ่มปรับตัว จากความสำเร็จอย่างท่วมท้นทั้งทางด้านความนิยมและยอดขายจากเพลง ชุด “อื้อฮือหล่อจัง” ของพุ่มพวง ดวงจันทร์ ทำให้ค่ายเทปจำนวนมากหันมาให้ความสนใจที่จะ ผลิตผลงานเพลงที่ทำรายได้มหาศาลต่อชุดมากกว่าเดิมที่หวังเก็บเล็กผสมน้อยจากเพลงหลายๆ ชุด กล่าวได้ว่า ผู้ควบคุมอำนาจของวงการเพลงลูกทุ่งหันมาให้ความสนใจในส่วนผสมที่นำไป สู่ความสำเร็จ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือผลงานการประพันธ์ของ ลพ บุรีรัตน์ เมื่อผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ และพุ่มพวง ดวงจันทร์ ประสบความสำเร็จต่อเนื่องเป็นระยะเวลาาน ซึ่งเป็น ปραฎการณ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นได้บ่อยในวงการเพลงลูกทุ่งหลังจากยุคของสุรพล สมบัติเจริญ ทำให้ มีนักประพันธ์เพลงจำนวนมากหันมาเลียนแบบแนวเพลงของลพ บุรีรัตน์ โดยมีอัตราค่าเพลงที่ถูก กว่า ลพ บุรีรัตน์ จึงต้องอาศัยสถานภาพการเป็นต้นตำรับเพลงลูกทุ่งยุคใหม่ที่มีศิลปะเหนือชั้น กว่าผู้ที่ลอกเลียนแบบ มาเป็นฐานในการสร้างเงื่อน ไขถ่วงดุลอำนาจของนายทุนที่เป็นผู้ควบคุม

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลง ด้วยการกำหนดว่านายทุนจะต้องซื้อผลงานเพลงไปผลิต ยกชุดในราคาที่สูงกว่านักแต่งเพลงส่วนใหญ่ ทั้งนี้ผลจากเงื่อนไขดังกล่าว นอกจากจะไม่ถูกเออาร์ซี เอาเปรียบทางด้านผลตอบแทนแล้ว ยังเป็นการคัดเลือกค่ายเพลงที่มีเงินลงทุนสูงพอที่จะเป็น เจ้าของปัจจัยที่มีส่วนกำหนดความสำเร็จของผลงานได้คือนักร้อง นักเรียบเรียงเสียงประสานที่มีความสามารถ ช่องทางการจัดจำหน่าย ช่องทางส่งเสริมการขายผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ การตั้งเงื่อนไขในลักษณะนี้ยังแสดงให้เห็นว่า ลพ บุรีรัตน์เป็นผู้ที่เข้าใจกลไกของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงว่า การส่งเสริมการขายผ่านสื่อมวลชนเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญยิ่งต่อการได้รับความนิยมจากประชาชน เพราะเมื่อในเพลงชุดหนึ่งๆ เป็นเพลงของเขาทั้งหมด ไม่ว่าเพลงใดจะได้รับการสนับสนุน ชื่อเสียงที่ได้ก็จะตกเป็นของ ลพ บุรีรัตน์ แต่เพียงผู้เดียว และเป็น การป้องกันมิให้นักประพันธ์เพลงประเภทลอกเลียนแบบมาใช้ประโยชน์จากการร่วมทำงานเพลง ชุดเดียวกันยกระดับขึ้นมาเท่าเทียมได้ การประพันธ์เพลงยกชุดยังเอื้อต่อการแสดงความรู้และ ทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานเพลงที่หลากหลาย สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถที่รอบด้าน สมกับที่ได้รับการยกย่องให้เป็นครูเพลง

กล่าวได้ว่า การที่จะเป็นครูเพลงที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในวงการเพลง ลูกทุ่งในปัจจุบันนี้ ต้องเป็นผู้ที่สั่งสมความรู้และทักษะที่จะตอบสนองต่อพลวัตของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงที่เปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ ในยุคที่เพลง ลูกทุ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของศิลปะ ลพ บุรีรัตน์ ก็ได้ทำหน้าที่เป็นนักประพันธ์เพลงที่ ผลิตผลงานอันทรงคุณค่าทางวรรณศิลป์ สอดคล้องกับรสนิยมของผู้ฟังที่เสพสุนทรียะจากผลงาน เพลงเป็นหลัก ในยุคของอุตสาหกรรมทุนนิยมที่ต้องการให้นักประพันธ์เพลงผลิตผลงาน ซึ่งเป็น ที่ต้องการของตลาดได้เป็นจำนวนมากท่ามกลางเงื่อนไขเชิงปริมาณ ลพ บุรีรัตน์ ยังรักษาคุณภาพ ของงานไว้ด้วยความรู้และทักษะที่ได้รับการสั่งสอนและฝึกฝนมา พร้อมกับผสมผสานแนวทางที่ ตนได้พัฒนาขึ้นจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ที่ประกอบไปด้วยแนวคิดที่จะผลิตผลงานให้ สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้ฟัง จนมาถึงในยุคที่วงการเพลงลูกทุ่งเฟื่องฟูส่วนผสม คุณภาพในการสร้างผลงานเพลงที่สามารถคาดหมายความสำเร็จได้มากขึ้น ความเป็นนักประพันธ์ เพลงที่คำนึงถึงคุณภาพ และภาพลักษณ์ของศิลปินที่ศิลปิน ลพ บุรีรัตน์ เพียรพยายามสร้างขึ้นเป็น

ระยะเวลาอันยาวนานจากผลงานเพลงจำนวนมากทำให้ผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ เป็นที่ต้องการของผู้ควบคุมกระบวนการสื่อสารผลงานเพลงและการพัฒนาอย่างมีรากฐานของการผสมผสานวัฒนธรรมทางดนตรีที่มีมาแต่เดิมของเพลงลูกทุ่งที่บรมครูได้สร้างสรรค์เอาไว้ได้เป็นแนวทางที่ทำให้เพลงของ ลพ บุรีรัตน์ ไม่สูญเสียเอกลักษณ์ของความเป็นไทยเมื่อเปรียบเทียบกับเพลงในแนวสตริง ซึ่งเรียกตัวเองว่าเพลงไทยสากล และในขณะเดียวกันความสำเร็จของ ลพ บุรีรัตน์ ในปัจจุบันก็ส่งผลให้ผลงานในยุคก่อนของเขาได้รับความสนใจที่จะนำมาผลิตซ้ำอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ ลพ บุรีรัตน์ เป็นผู้ผลิตงานทางวัฒนธรรมที่มีรูปแบบที่เด่นชัดในการเป็นวัฒนธรรมมวลชนแบบไทยๆ ที่สามารถสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันในหมู่คนไทยได้อย่างกว้างขวาง จนได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ได้ในหลายรูปแบบ ดังจะสังเกตได้จากการใช้เป็นเพลงที่ทำให้ความบันเทิงในโอกาสต่างๆ ที่ฟังได้ในคนทุกระดับชั้นตั้งแต่ชนชั้นสูงจนถึงชาวบ้าน แม้กระทั่งใช้ประกอบโฆษณาสินค้าทางโทรทัศน์ และที่สำคัญผลงานของ ลพ บุรีรัตน์ กลายเป็นแบบฉบับหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานของวงการเพลงลูกทุ่งในปัจจุบัน

อภิปรายผล

1. แบบแผนพัฒนาการของนักประพันธ์เพลงลูกทุ่งระดับแนวหน้า

จากการศึกษาถึงเส้นทางชีวิตของนักประพันธ์เพลงลูกทุ่งของ ลพ บุรีรัตน์ พบว่ามีแบบแผนเช่นเดียวกับศิลปินนักประพันธ์เพลงระดับแนวหน้าของวงการเพลงลูกทุ่งที่ยังประสบความสำเร็จอยู่ในปัจจุบันคนอื่น ๆ อันได้แก่

- 1.1 พื้นเพที่มาจากชนบท
- 1.2 การบ่มเพาะอันยาวนานจากวงดนตรีของครูเพลง
- 1.3 การปรับเพื่อความอยู่รอดในระบบธุรกิจ

1.1 พื้นเพที่มาจากชนบท

จากการศึกษาพื้นเพที่มาของศิลปินนักร้อง นักประพันธ์เพลงลูกทุ่งเปรียบเทียบกับศิลปินเพลงลูกกรุงของ เอนก นาวิกมูล (2527) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า “นักร้องลูกทุ่งทั้งในอดีตและปัจจุบันก็ล้วนเดินทางมาจากท้องทุ่งทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าเพลงลูกทุ่งจะมีความเป็นสากลที่ใคร ๆ ก็ร้องได้ก็ตามหรือแม้บางคนบอกว่าไม่น่าไปแบ่งแยกเพลงออกเป็นสองพวกเลย แต่ในความเป็นจริงก็คือนักร้องลูกทุ่งนั้นมักจะมาจากท้องทุ่ง และนักร้องลูกกรุงก็มักมาจากชาวเมือง” การเติบโตขึ้นมาในชนบทของ ลพ บุรีรัตน์ และศิลปินลูกทุ่งส่วนใหญ่มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมประสบการณ์ความคิดความเชื่อแบบชนบท ซึ่งเป็นแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังผลงานเพลงลูกทุ่งที่จะต้องสื่อสารกับผู้ฟังที่เป็นคนชนบทด้วยจิตวิญญาณของลูกทุ่งที่มีร่วมกัน แต่สิ่งที่เป็นรูปธรรมชัดเจนที่สุดคือลีลาการร้องการประพันธ์ที่ได้รับอิทธิพลมาจากเพลงพื้นบ้าน ที่ปรากฏในงานเพลงลูกทุ่ง ก็เพราะศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานก็มักจะมีประสบการณ์คลุกคลีกับสื่อเพลงพื้นบ้านมาก่อนทั้งสิ้น อย่างเช่น พร ภิรมย์ นักร้องนักแหล่ นักประพันธ์เพลงรุ่นครู กับ ชลธิ์ ธารทอง นักประพันธ์เพลงระดับแนวหน้าที่อยู่ร่วมสมัยกับ ลพ บุรีรัตน์ ต่างก็เคยเป็นพระเอกลิเกมาก่อน ประสบการณ์กับเพลงพื้นบ้านมิได้ติดมากับสำเนียงลีลาเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นฐานความรู้และทักษะที่สำคัญในการประพันธ์เพลงลูกทุ่งอีกด้วย

ถึงแม้ว่า ลพ บุรีรัตน์ จะไม่ได้ไปเป็นพระเอกลิเก หรือพ่อเพลงพื้นบ้านเองก็ตาม แต่การซึมซับจากการได้ยินพ่อแหล่มหาชาติ ฟังดนตรีไทย ฟังลิเกจากข้างบ้านมาตั้งแต่เล็กแต่เอย แต่ก็ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานเพลงที่มีความโดดเด่นในการผสมผสานลีลาเพลงพื้นบ้านในเวลาต่อมา

1.2 การบ่มเพาะอันยาวนานจากวงดนตรีของครูเพลง

ศิลปินเพลงลูกทุ่งที่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับแนวหน้าของวงการเพลงในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานเบื้องหลัง เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานเพลงอย่างนักประพันธ์เพลง

และนักเรียบเรียงเสียงประสาน ล้วนแต่ได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะและประสบการณ์ อย่างมีขั้น ตอนจากครูเพลง ยุคบุกเบิกวงการเพลงทั้งสิ้นจึงถือได้ว่าศิลปินเหล่านั้นเป็นศิษย์มีครู อย่างเช่น ลพ บุรีรัตน์ และชลธิ์ ธารทอง ต่างก็เป็นศิษย์ของครูไพฑูริย์ บุตรจันทร์ กานท์ การุณวงศ์ เป็น ศิษย์ของครูเบญจมิตร (คุ่มทอง โชคชนะ) จิตรกร บัวเนียม เป็นศิษย์ของครูสุรพล สมบัติเจริญ เป็นต้น และการเริ่มต้นของศิลปินเหล่านี้ก็จำเป็นจะต้องเข้าไปอยู่ในวงดนตรีของครูเพลงซึ่งมีชื่อ เสียงอยู่ในยุคทองของเพลงลูกทุ่ง (พ.ศ. 2500-2511) เพื่อเป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้ที่จำเป็นต่อการ เป็นศิลปิน และเป็นช่องทางที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีผลงานเป็นที่รู้จักของประชาชน ดังเช่นที่ ลพ บุรีรัตน์ เข้าไปอยู่ในวงจุฬารัตน์ ของครูมงคล อมาตยกุล หรือที่ ชลธิ์ ธารทอง เริ่มต้นชีวิต ศิลปินในวงรวมดาวกระจายของ ครูสำเนียง ม่วงทอง

วงดนตรีของครูเพลงในยุคบุกเบิกนี้ ทำหน้าที่เสมือน โรงเรียน ซึ่งผู้ที่เป็นศิษย์จะ ได้เรียนรู้จากการทำงานในวงดนตรี นับตั้งแต่งานรับใช้จีปาดะ จนกระทั่งได้เข้าขึ้นมาทำหน้าที่ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงไม่ว่าจะเป็นนักร้อง นักดนตรี นักประพันธ์เพลง ทำให้ศิลปินที่มาจาก วงดนตรีของครูเพลงจะมีความรู้ทักษะอย่างครบรอบด้าน ซึ่งในที่สุดเมื่อต้องแยกย้ายจากวงดนตรี ของครูของตนไป ก็จะไปทำหน้าที่ตามแต่ความถนัดและจุดเด่นของแต่ละคน ถ้าเด่นในการร้อง ก็ออกมาเป็นนักร้องอย่างชาย เมืองสิงห์ โดยมีงานแต่งเพลงเป็นงานรอง ลพ บุรีรัตน์ ชลธิ์ ธารทอง ที่เด่นในเชิงการประพันธ์ก็มาเป็นนักประพันธ์เพลงหรือ ประยงค์ ชื่นเย็น เอนก รุ่งเรือง ที่เคยเป็นนักดนตรีของวงรวมดาวกระจายก็ออกมาเป็นนักเรียบเรียงประสาน เป็นต้น

1.3 การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในระบบธุรกิจ

หลังจากวงดนตรีของครูเพลงล่มสลายลง และถูกแทนที่ด้วยธุรกิจอุตสาหกรรม เพลงลูกทุ่ง ศิลปินที่ได้รับการบ่มเพาะจากครูเพลงทั้งหลายต่างก็ถูกดึงเข้าสู่ระบบการผลิตใน รูปแบบอุตสาหกรรมที่มีการแบ่งงานกันทำ ภายใต้อำนาจทางธุรกิจของนายทุน แต่ผู้ที่จะได้ รับ เลือกลูกให้เข้ามาเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานเพลงได้นั้นจำเป็นจะต้องพิสูจน์ตัวเองด้วยการสร้างผลงาน

เพลงให้ประสบความสำเร็จมาก่อน เพราะระบบนี้จะค่อนข้างเฉพาะผู้ที่เป็งาน มีใช้ที่สำหรับผู้ที่
 มีแต่ใจรักจะเข้ามาเริ่มต้นบ่มเพาะฝีมือเหมือนวงดนตรีของครูเพลงรุ่นบุกเบิก ชลธิ์ ธารทอง
 นักประพันธ์เพลงที่ประสบความสำเร็จในยุคธุรกิจอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับ ลพ บุรีรัตน์ ก็ได้รับ
 โอกาสเข้ามาสู่ธุรกิจเพลงลูกทุ่งก็ด้วยผลงานเพลงที่ประสบความสำเร็จ หลังจากตกอับในช่วง
 เปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบธุรกิจ เมื่อชลธิ์ ธารทอง ออกมาจากวงดนตรีรวมดาวกระจายของ
 ครูสำเนียง ม่วงทอง ก็ใช้ชีวิตศิลปินอย่างลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไม่ได้รับความสนใจจากธุรกิจแผ่นเสียงเลย
 ไม่ต่างอะไรกับ ลพ บุรีรัตน์ ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการตั้งวงดนตรีของตนเอง หลังจากที่
 ออกจากวงจุฬารัตน์ ชลธิ์ ธารทอง ตัดสินใจเลิกจากวงการเพลงกลับไปทำไร่ต่างจังหวัด ใน
 ขณะที่ ลพ บุรีรัตน์ ก็หันมาทำผงซักฟอกเร่ขายประทังชีวิต แต่ในที่สุดทั้งสองคนก็ได้กลับมาสู่วง
 การเพลงอีกครั้งเมื่อธุรกิจแผ่นเสียงและเทปเริ่มเล็งเห็นความสามารถที่จะสร้างงานที่ทำเงินได้
 โดยชลธิ์ ธารทอง ประสบความสำเร็จจากเพลงที่ให้ไว้กับเด็กปี่ม้าน้ำคนหนึ่ง ก่อนจะกลับไป
 ทำไร่ ซึ่งต่อมาเด็กปี่ม้าน้ำคนนั้นก็คือ สายัณห์ สัญญา ที่โด่งดังจากเพลง “ลูกสาวผู้การ” และ
 “แห่ม่มปลาไร่” ที่ชลธิ์ทิ้งไว้ให้นั่นเอง ในที่สุดห้างแผ่นเสียงก็ต้องเป็นฝ่ายดึงชลธิ์ให้กลับมา
 ประพันธ์เพลงจนประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ทำนองเดียวกับ ลพ บุรีรัตน์ ที่แต่งเพลง
 “ข้าคือไทย” ได้รับรางวัลเสาอากาศทองคำ จนเพื่อศิลปินร่วมวงการเห็นความสามารถจึงให้กลับ
 เข้ามาเป็นนักประพันธ์เพลงอีกครั้งแล้วก็ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่เชื่อถือของ
 ธุรกิจแผ่นเสียงและเทป เมื่อนายทุนให้ความเชื่อถือก็ย่อมมีอำนาจต่อรองที่จะนำไปสู่อิสระในการ
 ทำงานเพลง และโอกาสสร้างสรรค์ผลงานที่ดีมีคุณค่าให้แก่สังคม อย่างไรก็ตามนักประพันธ์เพลง
 ก็จะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางธุรกิจของผู้ลงทุนไปพร้อมกัน ซึ่งเป็นการ
 รักษาดุลยภาพระหว่างศิลปะกับธุรกิจ ซึ่งนักประพันธ์เพลงที่สามารถอยู่รอดและสามารถ
 สร้างสรรค์ผลงานเพลงต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันได้ ก็ล้วนแต่ต้องมีการปรับตัวทั้งสิ้น ซึ่งแต่ละบุคคล
 ก็จะมีจุดยืนในการปรับตัวต่าง ๆ กันไปว่าจะให้น้ำหนักศิลปะกับธุรกิจอย่างไรมากกว่ากัน
 แม้แต่นักประพันธ์เพลงที่ยึดมั่นอุดมการณ์ “ไม่ย่ำยีฉันทลักษณ์ ไม่แต่งเพลงประเภทคดียังเพศ
 ไม่ลอกเลียนทำนองต่างชาติ สำหรับนักร้องหญิงไม่แต่งเพลงประเภทยั่วยุคมารมย์อย่างเด็ดขาด”
 อย่าง กานท์ การุณวงศ์ ซึ่งเห็นได้ชัดว่ามีความยึดหยุ่นน้อยกว่า ลพ บุรีรัตน์ ที่แต่งเพลงประเภทที่
 กานท์ การุณวงศ์ ไม่แต่งจนโด่งดัง แต่กานท์ การุณวงศ์ เองก็ยังคงมีการปรับกระบวนการ

สร้างสรรค์ผลงานเพราะเขายังจำเป็นจะต้องอาศัยธุรกิจเพลงลูกทุ่งเป็นแหล่งรายได้เลี้ยงชีพและช่องทางเผยแพร่ผลงานเพลง “เราก็ต้องปรับเปลี่ยน แต่ก็ไม่ใช่เสียหลักเกณฑ์ในการทำงานของเรา เช่น เรามองธุรกิจเขาต้องลงทุนมาก เราก็ต้องปรับเปลี่ยนให้คนเข้าใจง่ายขึ้นปรับคำพูด เนื้อหาสาระให้เข้าใจง่ายขึ้น แต่บางคนปรับเปลี่ยนเพื่อเอาใจนายทุนเต็ม ๆ อย่างเพลงที่ล้อแหลมกับศีลธรรมจรรยาภักมี” (กานท์ การณวงศ์, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2540)

2. ความสัมพันธ์ในลักษณะที่มีอิทธิพลต่อกันและกัน (Interdependence)

ระหว่าง ลพ บุรีรัตน์ และปัจจัยภายนอก

ความสัมพันธ์ระหว่าง ลพ บุรีรัตน์ และปัจจัยภายนอกนั้น พอที่จะแบ่งได้เป็น 3 คู่ความสัมพันธ์ ได้แก่

2.1 ลพ บุรีรัตน์ กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

2.2 ลพ บุรีรัตน์ กับผู้ถ่ายทอดผลงาน

2.3 ลพ บุรีรัตน์ กับผู้เผยแพร่ผลงาน

2.1 ลพ บุรีรัตน์ กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

การสร้างสรรค์ผลงานเพลงของนักประพันธ์เพลง โดยทั่วไปแล้วมักจะถูกมองว่า จะต้องเป็นฝ่ายที่รับผลกระทบจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ นักประพันธ์เพลงจะต้องสร้างสรรค์ผลงานเพลงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย หรือการที่จะต้องทำหน้าที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงในสังคมออกมาในเพลง ซึ่งล้วนแต่เป็นการกระทำไปตามความคาดหวังของสังคม เมื่อพิจารณาการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ ส่วนใหญ่ก็จะเข้าลักษณะนี้ แต่ในทางกลับกัน บางครั้งผลของความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ของ ลพ บุรีรัตน์ ก็สามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับสังคมได้ หรืออย่างน้อยก็ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ในระดับวงการเพลงลูกทุ่ง ดังจะเห็นได้ชัดจากความสำเร็จของงานเพลงที่แต่งให้กับพุ่มพวง ตั้งแต่ชุด “อื้อฮือหล่อจัง” เป็นต้นมา ได้ส่งอิทธิพลต่อบรรยากาศในการสร้างสรรค์ผลงานเพลงลูกทุ่งสำหรับนักร้องหญิงของวงการเพลงลูกทุ่งจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างรูปลักษณ์ภายนอกให้เป็นผู้หญิงสวยอย่างทันสมัย เนื้อหาเพลงที่กล้าแสดงความรู้สึกไม่ถือคัว และดนตรีรับมาจาก

แนวสตรีกร่วมสมัย นักร้องลูกทุ่งหญิงที่ถูกสร้างภายหลังความสำเร็จของพุ่มพวง ดวงจันทร์ ต่างก็ให้แบบแผนนี้เป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น ชู๊ช ญาติกิยะะ ไพจิตร อักษรณรงค์ ภัทรา ทิวานนท์ เรื่อยมาจนกระทั่งถึงยุคที่ อาภาพร นครสวรรค์โด่งดังอยู่ในปัจจุบันจากเพลง “เล็กแล้วคะ” ก็ยังยอมรับว่าเธอยึดเอาพุ่มพวงเป็นแม่แบบ

ในขณะที่ นั กประพันธ์ รุ่ง นหลัง จำ นวน ไม่น้อยก็หันมายึดแนวเพลง “สองแ่งสองงาม” ของ ลพ บุรีรัตน์ เป็นแบบอย่าง แม้ว่าบางครั้งที่การเลียนแบบจะทำจนเกินงาม กลายเป็นเพลงลามกอนาจารไปบ้าง แต่ก็ถือได้ว่า ลพ บุรีรัตน์ กลายมาเป็นต้นตำหรับสำหรับ เพลงลูกทุ่งแนวนี้ ทำนองเดียวกันกับเอลวิส เพรสลีย์ ที่ทั่วโลกยกให้เป็นบิดาของแนวเพลง ร็อคแอนด์โรลล์

ผลงานเพลงของลพ บุรีรัตน์ ไม่เพียงมีอิทธิพลต่อวงการเพลง ลูกทุ่งเท่านั้น ในช่วงที่ทำให้พุ่มพวงจนโด่งดังสุดขีดนั้น ได้ทำให้เพลงลูกทุ่งก้าวข้ามกำแพงของชนชั้นทางรสนิยม เป็นผลสำเร็จ ผู้ที่เป็นแฟนเพลงพุ่มพวง หรือเอาเพลงพุ่มพวงไปร้องนั้นมิได้จำกัดอยู่แต่ สาวชานา หรือสาวโรงงาน เหมือนแต่ก่อน ความนิยมยังแพร่ไปสู่กลุ่มผู้ฟังวัยรุ่นที่ชื่นชอบเพลง สตรีกร หรือแม้กระทั่งคนในวงสังคมชั้นสูงก็ยังให้การยอมรับในความง่ายที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานของเพลงพุ่มพวง จนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังไม่มีพบใครในวงการเพลงลูกทุ่งจะทำได้เหมือน ลพ บุรีรัตน์ และพุ่มพวง ดวงจันทร์อีกเลย

2.2 ลพ บุรีรัตน์ กับผู้ถ่ายทอดผลงาน

ถึงแม้ว่าโดยสามัญสำนึกผู้ถ่ายทอดผลงานมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องนำเอาแนวความคิดของผู้ประพันธ์ไปถ่ายทอดสู่ผู้ฟังในรูปของเสียงเพลง แต่การศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ ตั้งแต่ยุคแรกเริ่มจนถึงปัจจุบันจะพบว่า ผู้ถ่ายทอดก็มีอิทธิพลต่อผู้ประพันธ์ด้วย กล่าวคือ ความสำเร็จของผลงานเพลงไม่อาจเกิดขึ้นได้จากความสามารถของ ลพ บุรีรัตน์ โดยลำพังจากแผนภูมิของกรอบแนวคิดกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงก็แสดงให้เห็นว่ามีหลายขั้นตอนกว่าที่เพลงจะไปเป็นที่ชื่นชอบของผู้ฟังได้ ดังนั้นผลงานเพลงจะประสบความสำเร็จได้ก็จะต้องผนวกกับความสามารถของนักร้อง นักเรียบเรียงเสียงประสานซึ่งจัดว่าเป็น

“ผู้ถ่ายทอดผลงาน”ว่าจะสามารถถ่ายทอดผลงานเพลงจากความคิดของ ลพ บุรีรัตน์ ได้สมบูรณ์แบบเพียงไร ดังจะเห็นได้จากผู้ที่ทำให้เพลงของ ลพ บุรีรัตน์ โด่งดังเป็นที่รู้จักของผู้ฟัง มักจะเป็นนักร้องความสามารถสูงที่เคยประสบความสำเร็จมาก่อน ไม่ว่าจะเป็น ผ่องศรี วรนุช ยอดรัก สลักใจ สายัณห์ สัญญา สรเพชร สรสุพรรณ ศรินทรา นิยากร หรือแม้กระทั่ง พุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่ดูเหมือนว่า ลพ บุรีรัตน์ จะปั่นมากับมือ แต่ที่จริงเป็นการ“ยกเครื่องใหม่” เพราะพุ่มพวง ก็มีชื่อเสียงมาก่อน ในขณะที่นักเรียบเรียงเสียงประสานที่ทำงานสอดคล้องกันก็คือ ประยงค์ ชื่นเย็น และเอนก รุ่งเรือง จนกลายมาเป็นสูตรสำเร็จ ลพ-พุ่มพวง-ประยงค์ และ ลพ-พุ่มพวง-เอนก ความพยายามเปลี่ยนสูตรสำเร็จของ ลพ บุรีรัตน์ ถึงแม้ว่าจะเป็นในส่วนของนักเรียบเรียงประสานที่ปกติไม่ค่อยมีบทบาทมากนักสำหรับวงการเพลงลูกทุ่ง ซึ่งสนใจเนื้อหาการร้องมากกว่าดนตรี แต่การเปลี่ยนผู้เรียบเรียงเสียงประสานกลับมีผลกระทบอย่างมากต่อการยอมรับของผู้ฟังดังบทเรียนจากผลงานเพลงในชุด “ตักแดกผูกโบว์” ที่ไม่ประสบความสำเร็จ

การถ่ายทอดความคิดระหว่างผู้ถ่ายทอดผลงาน และนักประพันธ์ที่มีลักษณะที่มีอิทธิพลต่อกันจะเห็นได้ชัดในกรณีพุ่มพวง ดวงจันทร์ ในขณะที่บุคลิกลักษณะ ลีลา น้ำเสียงของผู้ร้องได้รับการตีความนำมาเป็นเนื้อหาเพลงที่สอดคล้องกับภาพลักษณ์ นั่นคือนักร้องมีอิทธิพลต่อนักประพันธ์เพลง ในการกลับกันผลงานเพลงใหม่ ๆ ที่ ลพ บุรีรัตน์ สร้างขึ้นโดยเฉพาะการหยิบเอาลีลาทำนองเพลงพื้นบ้านมาประยุกต์ ก็ทำให้พุ่มพวงเปลี่ยนวิธีการร้องจากเดิมที่เคยเลียนแบบ ผ่องศรี วรนุช มาเป็นลีลาการร้องที่เป็นเอกลักษณ์ของ พุ่มพวง ดวงจันทร์ จนนักร้องรุ่นหลังหันมาเลียนแบบ นี่ก็คือ อิทธิพลที่นักประพันธ์เพลงมีต่อผู้ถ่ายทอด

2.3 ลพ บุรีรัตน์ กับผู้เผยแพร่ผลงาน

ความสัมพันธ์ระหว่าง ลพ บุรีรัตน์ กับผู้เผยแพร่ผลงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจแผ่นเสียงและเทปพบว่าเป็นการพึ่งพาที่มีผลประโยชน์ที่พึ่งเอื้อต่อกัน และขัดแย้งในเวลาเดียวกัน (Critical Relationship) กล่าวคือ ฝ่ายธุรกิจก็จะได้ผลงานเพลงที่มีคุณภาพเพื่อเป็นหลักประกันว่าเพลงจะขายได้จากนักประพันธ์เพลง ในขณะที่นักประพันธ์เพลงอย่าง ลพ บุรีรัตน์ จะได้เงินค่าตอบแทนและชื่อเสียง ถ้างานเพลงที่ขายไปประสบความสำเร็จ แต่การผลิตในระบบทุนนิยมก็ทำ

ให้สองฝ่ายขัดแย้งกัน นั่นคือ นายทุน ซึ่งเป็นผู้จ้างต้องการจ่ายค่าตอบแทนให้กับศิลปินเพียงเล็กน้อย เพื่อหวังกำไรจากการลดต้นทุนการผลิต และยังต้องการเข้าไปแทรกแซงการสร้างสรรคผลงาน เพราะอยากให้ผลงานออกมาตรงตามความต้องการของตลาดในความคิดของตน ในขณะที่ศิลปินก็ต้องการค่าตอบแทนที่มาก และการมีอิสระในการสร้างสรรค์ผลงานเพลง การอยู่กับธุรกิจของ ลพ บุรีรัตน์ จึงเต็มไปด้วยการต่อรอง เพื่อมิให้ถูกนายทุนเอาเปรียบผลประโยชน์ และป้องกันมิให้ฝ่ายธุรกิจเข้าครอบงำอุดมการณ์ทางศิลปะของตน โดย ลพ บุรีรัตน์ จะใช้ประโยชน์จากความนิยมของประชาชนที่มีต่อผลงานของเขา และกลไกแข่งขันของธุรกิจแผ่นเสียงและเทป มาเป็นอำนาจในการต่อรองผลประโยชน์กับฝ่ายนายทุน เมื่อใดที่ถูกบริษัทหนึ่งเอาเปรียบ ลพ บุรีรัตน์ ก็จะไปสร้างความสำเร็จให้กับอีกบริษัทหนึ่งที่เป็นคู่แข่งได้ เพราะเขาเป็นนักวิชาชีพอิสระไม่ต้องขึ้นกับใคร โดยเฉพาะที่เขาไม่เคยหยุดยั้งที่จะสร้างงานเพลงให้เป็นที่นิยมของผู้ฟัง ทั้งที่เป็นความพยายามของตนเองในการหาข้อมูลจากสื่อมวลชน หรือการออกไปสัมผัสกับสังคมภายนอก เพื่อค้นหาเนื้อหา แนวเพลงที่ตรงความต้องการของผู้ฟัง อีกวิธีหนึ่งก็จะสร้างเงื่อนไขในการขายเพลง เช่น การขายยกชุดเพื่อสามารถใช้ประโยชน์จากกลไกการตลาดส่งเสริมการขายผ่านสื่อมวลชน ซึ่งอยู่ในอำนาจควบคุมของนายทุนค่ายเทปได้อย่างเต็มที่ และในบางครั้งเขาก็แฝงกลยุทธ์ลงไปในผลงานเพื่อสร้าง “เป้า” ให้สื่อมวลชนวิพากษ์วิจารณ์งานของตน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนโดยตรง เมื่อผลงานเป็นที่สนใจของสื่อมวลชนโดยเฉพาะในด้านลบ ก็จะทำให้ผู้ฟังเกิดความสนใจและผลงานเพลงก็จะกลายเป็นเพลงที่ขายดี ดังที่เกิดขึ้นกับเพลง “แบ่งคนละครึ่ง”

อำนาจต่อรองกระแสมความนิยมของผู้ฟัง ไม่เพียงแต่นำมาซึ่งผลประโยชน์ค่าตอบแทนที่ดีขึ้นแล้ว ยังเป็นกลไกที่จะปกป้องสมดุลระหว่างศิลปะกับธุรกิจได้เป็นอย่างดี เพราะทำให้บริษัทเทปมอบความไว้วางใจให้สร้างสรรค์ผลงานโดยอิสระ ซึ่ง ลพ บุรีรัตน์ จะสร้างผลงานเพลงเพื่อเอาใจนายทุนควบคู่ไปกับการสร้างผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะและคุณค่าต่อสังคม เพื่อเป็นการรักษาศักดิ์ศรีความเป็นศิลปินของตนไว้ ซึ่งสามารถทำได้ภายใต้เงื่อนไขการขายผลงาน ยกชุด ดังจะเห็นได้จากงานเพลงที่มีทั้งที่ตกลงสองแง่สองง่าม เพื่อเอาใจนายทุน อย่างในชุด “อ้อฮ้อหล่อจ้ง” ที่สร้างภาพผู้หญิงที่ยั่วยวนผู้ชาย แต่ในชุดเดียวกันนั้นเองก็ยังมีเพลงที่มี

คุณค่างานได้รับรางวัลอย่าง เพลง “สยามเมืองยิ้ม” รวมอยู่ด้วย ทำให้ผู้ที่กล่าวหาว่า ลพ บุรีรัตน์ เป็น นักประพันธ์เพลงประเภทเอาใจนายทุนก็ไม่อาจกล่าวได้เต็มปากนัก

การศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ กับธุรกิจทำให้ได้ข้อค้นพบใหม่ที่แตกต่างไปจากงานวิจัยของสมกมล ลิ้มปิชัย เรื่อง บทบาทของระบบธุรกิจเพลงไทยสากลต่อการสร้างสรรค์ผลงานเพลง (2532) ที่ค้นพบว่า

“หนึ่งการแข่งขันกันในการดำเนินธุรกิจเพลงไทยสากลเป็นผลให้การสร้างสรรค์ผลงานเพลงของศิลปินมุ่งหวังผลทางด้านการตลาด มากกว่าคำนึงถึงคุณค่าของงานศิลปะ สอง ลักษณะที่เป็นธุรกิจของเพลงไทยสากลมีส่วนทำให้การสร้างสรรคผลงานเพลงที่ออกมามีลักษณะซ้ำซากและลอกเลียนกันเป็นส่วนใหญ่”

ในกรณีของ ลพ บุรีรัตน์ กลับพบว่า ศิลปินยังสามารถรักษาคุณค่าของงานศิลปะไว้ได้โดยการสร้างสมดุลระหว่างธุรกิจและศิลปะ และสภาพการแข่งขันของธุรกิจเพลง กลับทำให้ ลพ บุรีรัตน์ ต้องแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีรากฐานที่ได้เรียนรู้มาจากครุเพลง จนเกิดเป็นแนวเพลงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จน ลพ บุรีรัตน์ กลับเป็นฝ่ายที่ถูกลอกเลียนแบบเสียเอง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง ลพ บุรีรัตน์ กับปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ ผู้ถ่ายทอด ผู้เผยแพร่และบริบททางสังคม และวัฒนธรรม จะพบค่าความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ มิได้มาจากปัจจัยภายในผู้ประพันธ์แต่เพียงอย่างเดียว หากจะต้องได้รับปัจจัยสนับสนุนจากความสัมพันธ์ของผู้ถ่ายทอด ผู้เผยแพร่ และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้ว่า ลพ บุรีรัตน์ พยายามเสาะหาสูตรสำเร็จให้กับตนเองมาตั้งแต่สมัยที่อยู่ในวงจุฬารัตน์ด้วยการหาผู้ถ่ายทอดที่ดี ขายเพลงให้กับเพื่อนร่วมวง ซึ่งเป็นนักร้องมีชื่อเสียงพอเข้ามาอยู่ในระบบธุรกิจอุตสาหกรรมเพลงลูกทุ่ง การสร้างสรรค์ก็ประสบความสำเร็จบ้าง ไม่ประสบความสำเร็จบ้างตามแต่ ลพ บุรีรัตน์ จะมีโอกาสทำงานเพลงร่วมกับใคร จนมาประจวบ

เหมาะที่สุด ลพ-พุ่มพวง-ประยงค์/เอนก ก็ทำให้เขาประสบความสำเร็จจน निक้าวกระโดดที่ กล้ายอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานเพลง อย่าง ชัยยันต์ ชูตระกูล แห่งบริษัท โอโซน้า นอกจากนั้น บริบทสังคมในแต่ละยุคสมัยก็มีผลไม่น้อย ว่าเพลงจะได้รับการยอมรับเพียงใด โดยเฉพาะของ ชาย เมืองสิงห์ ที่ถูกสั่งห้ามเปิดเพลงทางวิทยุในช่วงเวลาที่รัฐต่อต้านวัฒนธรรมตะวันตก

... ตอนนั้นเป็นยุคที่เอลวิส เพรสลีย์ กำลังมีชื่อเสียง จอมพลสฤษดิ์ แก้วสั่งห้าม เพลงจังหวะฝรั่งออกวิทยุ เพลง ‘ลูกสาวใครหนอ’ ผมร้องจังหวะออฟบีต ซึ่งเป็นจังหวะสากลจึง ถูกสั่งห้าม ไม่มีเนื้อหาในเรื่องการเมืองอะไรหรอก เพียงแต่เป็นจังหวะสากลไปหน่อยเดียวเท่านั้น (ชาย เมืองสิงห์ อ้างถึงใน เลิศชาย คชยุทธ, 2538)

สำหรับเพลงลูกทุ่งกึ่งสตริง และเนื้อหาผู้หญิงกล้าจีบผู้ชายที่ ลพ บุรีรัตน์ ประพันธ์ให้ พุ่มพวง ดวงจันทร์ ก็คงจะไม่มีโอกาสได้เกิดอย่างแน่นอน ถ้าสร้างขึ้นในสมัย จอมพลสฤษดิ์ แต่ผลงานนี้ก็สอดคล้องไปด้วยดีกับสังคมในช่วง พ.ศ. 2528 เป็นต้นมาที่รับ วัฒนธรรมตะวันตก และมีแนวคิดความเท่าเทียมกันทางเพศเข้ามาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ถึงกระนั้น เมื่อลพ บุรีรัตน์ จะพัฒนาเพลงลูกทุ่งให้ก้าวไปไกลกว่านั้น โดยเอาดนตรียุคใหม่อย่าง พิวชั่นแจ๊ส เข้ามาผสมก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะเพลงล้ำยุคเกินคนฟังมากไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาวงการเพลงลูกทุ่ง
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการเป็นนักประพันธ์เพลง
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาวงการเพลงลูกทุ่ง

จากการศึกษาแบบแผนการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนของ ลพ บุรีรัตน์ เทียบกับนักประพันธ์เพลงและศิลปินลูกทุ่งด้านอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าต่างได้รับการบ่มเพาะจากวงดนตรีของครูเพลงรุ่นบุกเบิกทั้งสิ้น แต่ทว่าธุรกิจอุตสาหกรรมเพลงลูกทุ่ง ทำให้วงดนตรีที่มีระบบอุปถัมภ์แบบครูกับศิษย์ล่มสลายไปจนหมด ทำให้ไม่มีโรงเรียนที่จะฝึกฝนบ่มเพาะศิลปินรุ่นหลังอีกต่อไปแล้ว ดังจะเห็นได้ว่าการขาดตอนของนักประพันธ์เพลงลูกทุ่งในยุคธุรกิจอุตสาหกรรมไม่มีนักประพันธ์เพลงเก่ง ๆ ขึ้นมาทดแทนศิลปินนักประพันธ์ในรุ่น ลพ บุรีรัตน์ ได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นผลดีสำหรับนักประพันธ์เพลงรุ่นครูที่ยังมีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานต่อไปได้อีกนาน และยังมีความต้องการผลงานเพลงอยู่มากเมื่อเทียบกับนักประพันธ์ที่ยังเหลือมาจากยุคบุกเบิก แต่สิ่งนี้กับเป็นผลร้ายต่ออนาคตของเพลงลูกทุ่งเอง เพราะนักประพันธ์รุ่นหลังจะมีแต่นักลอกเพลงเลียนเพลงที่ขาดความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง และเป็นนักประพันธ์เพลงที่อยู่ได้ไม่ยั่งยืน ซึ่งหลายคนที่ตั้งขึ้นมาด้วยความบังเอิญ แล้วก็ไม่สามารถรักษาชื่อเสียงไว้ได้อย่างต่อเนื่องเหมือน ลพ บุรีรัตน์ หรือ ชลธิ์ ธารทอง เพราะขาดความเข้าใจในแก่นแท้ของศิลปะ ขาดการฝึกฝนความรู้ ทักษะในการประพันธ์อย่างถูกวิธี สภาพปัจจุบันก็คือ “การจับแพะชนแกะ” โดยการเอาคนที่ไม่มีพื้นฐานเพียงพอมารูปโลกให้เป็นศิลปินและใช้อำนาจเงินทุนเป็นตัวส่งเสริม ซึ่งเป็นสภาพที่พบเห็นได้ทั่วไปทั้งวงการบันเทิง ไม่ว่าจะเป็นเพลง ภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์ ทำให้คุณภาพของศิลปะและธุรกิจซึ่งเป็นเป้าหมายของนักสื่อสารมวลชนเสียไปเพราะขาดความเป็นศิลปะมากขึ้นทุกขณะ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่าถึงเวลาแล้วที่จะแก้ไขโดยการสถาปนาสถาบันที่จะให้การศึกษแก่ผู้ที่จะเป็นศิลปินให้มีรากฐานความรู้เพียงพอที่จะสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพระหว่างศิลปะและธุรกิจ โดยการนำเอาศิลปินครูเพลง นักร้องนักเรียนเรียงเสียงประสาน ที่มีประสบการณ์มาทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นใหม่ ซึ่งจะสำเร็จได้ไม่ยากถ้าหากได้รับความสนับสนุนจากภาครัฐที่มีความพร้อมทั้งเงินทุนและแหล่งสร้างงานให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาบุคลากรให้กับวงการเพลง ทำนองเดียวกับกับโรงเรียนการแสดงของไทยทีวีสีช่องสาม หรือสถาบันคณแพทยของกันตนา กรุ๊ป แต่ทว่าพฤติกรรมที่ผ่านมา

ของธุรกิจเพลงลูกทุ่งมักจะมุ่งเก็บเกี่ยวเอาจากทรัพยากรบุคคลที่ก่อกำเนิดมาจากยุคครูเพลง โดยมีได้มีการส่งเสริมสร้างศิลปินอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปินที่ทำงานเบื้องหลังอย่างนักประพันธ์เพลงซึ่งเป็นหัวใจของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลง

แม้แต่ภาครัฐซึ่งได้รับการคาดหวังจากสังคมให้มีหน้าที่ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติก็มีพฤติกรรมเป็นผู้เก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากศิลปินมากกว่าการสร้างศิลปินเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากวิสัยทัศน์ของรัฐที่คิดและทำเพียงแต่อนุรักษ์เพลงลูกทุ่งเก่าๆ เอาศิลปินรุ่นเก่ามา ยกย่องเชิดชู อย่างการจัดงานกึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทยที่ผ่านมา แต่รัฐก็มิได้สนใจชีวิตความเป็นอยู่ของศิลปินเลย ศิลปินที่ได้รับรางวัลก็ยังคงดิ้นรนทำมาหากินกันอยู่ ยิ่งไปกว่ารัฐยังเบียดบังเวลา กำลังกาย กำลังสติปัญญาด้วยการเอาศิลปินเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐที่ส่วนใหญ่ไม่มีประโยชน์ในการสร้างศิลปินรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความสามารถเลย เช่นการเอาศิลปินครูเพลงมานั่งเป็นกรรมการตัดสินการประกวดร้องเพลง ซึ่งอาจจะมีกรอบมให้ความรู้บ้างเป็นพิธี แต่พอประกวดเสร็จมอบรางวัลไปแล้วก็แล้วกัน ไม่มีใครไปติดตามผลการพัฒนาคนรุ่นใหม่เหล่านั้นว่าจะสามารถก้าวขึ้นมาเป็นศิลปินได้หรือไม่และทำได้ดีแค่ไหน ปัญหาเรื่องวัฒนธรรมไทยเวลานี้จึงมิใช่การตระหนักรู้ถึงปัญหา เพราะทุกคนพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการจรรโลงวัฒนธรรมไทย พร้อมทั้ง“ลงแขก”แต่ทว่าเป็นการลงแขกในขั้นตอนของการเก็บเกี่ยวเท่านั้น แล้วใครจะเป็นผู้ไถพรวนเตรียมดิน ที่จะเพาะปลูกศิลปวัฒนธรรมให้ ออกงามเล่า

การสร้างสถาบันฝึกอบรมศิลปิน โดยภาครัฐ สามารถทำได้ไม่ยากโดยอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะสถาบันระดับอุดมศึกษา ที่มีอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทในด้านศิลปวัฒนธรรมอยู่บ้างแล้วเช่นสาขาวิชาศิลปศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ เป็นแกนนำโดยดึงเอาศิลปินครูเพลงทุกแนวไม่ว่าจะเป็นลูกทุ่งหรือเพลงพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น มาเป็นปฏิบัติหน้าที่ประจำในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่จะ เป็นประโยชน์ต่อการเป็นศิลปิน ให้แก่นักศึกษาที่มุ่งหวังจะเป็นศิลปินที่มีความรู้ความสามารถ โดยจะต้องยกระดับศิลปินครูเพลงเหล่านั้นให้มีศักดิ์และสิทธิมีเงินเดือนประจำเช่นเดียวกับ

คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาของรัฐ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าทุกวันนี้ จะมีการนำเอาศิลปินครูเพลงมาเป็นวิทยากรพิเศษอยู่บ้างแล้วตามสถานศึกษาต่าง ๆ แต่นั่นก็เป็นการเรียกร้องเอาศิลปินไปเป็นผู้เสียดสละแต่ฝ่ายเดียว เพราะมีค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อยและเป็นกิจกรรมที่จะทำได้ชั่วคราวเท่านั้น เพราะศิลปินที่มาเป็นวิทยากรส่วนใหญ่ก็ยังต้องทำงานเลี้ยงชีพตนเองอย่างยากลำบากอยู่แล้ว สำหรับงบประมาณที่จะนำมาใช้เพื่อการนี้รัฐก็สามารถเรียกเก็บภาษีอากรกับธุรกิจเทพเพลง เพราะถือว่าทำที่สุดศิลปินที่สร้างออกมากี่จะต้องเป็นประโยชน์แก่ธุรกิจนี้ ซึ่งแน่นอนว่าธุรกิจคงจะผลัดภาระนี้ไปสู่ผู้ฟังเพลง แต่นั่นก็ไม่ใช่ว่าเรื่องที่เสียหายที่ผู้ฟังจะให้การอุดหนุนศิลปินให้มีความรู้ความสามารถที่จะสร้างสรรค์ผลงานเพลงให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่นเดียวกับในอดีตที่ผู้ฟังเคยให้การสนับสนุนวงดนตรีของครูเพลงรุ่นบุกเบิก จนสามารถสร้างศิลปินที่มีความสามารถจำนวนมากมายที่สร้างความสุขให้กับผู้ฟังมาตลอดระยะเวลาที่เป็นยุคทองของเพลงลูกทุ่งไทย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการเป็นนักประพันธ์เพลง

จากกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของ ลพ บุรีรัตน์ ที่วิเคราะห์ได้จากงานวิจัยนี้ สามารถประมวลแนวทางไปสู่ความสำเร็จสำหรับผู้ประสงค์จะยึดอาชีพนักประพันธ์เพลงดังนี้

2.1 นักประพันธ์เพลงจะต้องหมั่นเพิ่มพูนความรู้และฝึกฝนทักษะทั้งทางค่านต่างๆ ที่จำเป็นในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลง ตลอดจนด้านการเรียนรู้สภาพในวงการเพลง และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นผู้ที่ยึดหยุ่นกับสภาพที่ไม่เคยหยุดนิ่งของกระบวนการสื่อสารทางวัฒนธรรม

2.2 เพื่อที่จะเป็นผู้นำในวงการเพลงลูกทุ่งอย่าง ลพ บุรีรัตน์ ควรใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อหาแนวทางของตนเองในการค้าช่องทางที่จะนำเสนอสิ่งใหม่ๆ ให้แก่ผู้ฟัง มิใช่อาศัยการลอกเลียนแบบจากผู้ที่ประสบความสำเร็จแล้วแต่เพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม การคิดสร้างสรรค์ไม่ควรจะทิ้งรากฐานระบบสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในวัฒนธรรมไทย และจะต้องสอดคล้องกับระบบสัญลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการสร้างองค์ความรู้ทางด้านกระบวนการสื่อสารของวงการเพลงลูกทุ่งใน ส่วนของนักประพันธ์เพลงให้สามารถอธิบายการทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นั้น ควรศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงลูกทุ่งคนอื่นๆ ทั้งที่อยู่ร่วมสมัยเดียวกับ ลพ บุรีรัตน์ เพื่อหาแบบแผนการตอบสนองต่อปัจจัยต่างๆ ในกระบวนการดังกล่าว

3.2 เพื่อที่จะศึกษาในแง่ของพัฒนาการของกระบวนการสื่อสารของวงการเพลง ลูกทุ่งในส่วนของนักประพันธ์ก็ควรศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของนักประพันธ์ เพลงลูกทุ่งรุ่นใหม่ด้วย

3.3 ศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเพลงของนักประพันธ์เพลง ไทยในแนวอื่นๆ กับนักประพันธ์เพลงลูกทุ่ง เพื่อให้เห็นแนวทางการตอบสนองบริบททางสังคม และวัฒนธรรมที่กว้างขวางขึ้น